

Motion

1981/82: 88

av Inger Lindquist m. fl.
med anledning av proposition 1981/82: 41 om förundersöknings-
begränsningar m. m.

I proposition 1981/82: 41 föreslås vissa ändringar i reglerna i rättegångsbalken om förundersökning i brottmål och åtalsunderlåtelse. Flertalet av förslagen kan godtas. I ett hänseende väcker emellertid propositionen principiella betänkligheter. Det gäller förslaget att förundersökning angående bötesbrott skall få läggas ned när utredningen skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse.

Föredragande statsråd motiverar förslaget med att det f. n. förekommer åtskilliga fall där polisen tvingas till långvariga och dyrbara utredningar, ofta med anlitande av särskild expertis, för att utreda brott som inte kan föranleda annat än böter. Som exempel på den typ av brott det kan röra sig om nämner han markintrång, olovligt fiske och olovlig jakt. I specialmotiveringen nämns också att det i första hand är för denna typ av brott som den föreslagna bestämmelsen är avsedd. Någon avgränsning av stadgandets tillämplighet görs emellertid inte i den föreslagna lagtexten, som föreslås infogad i rättegångsbalkens 23 kap. 4 a §.

Det torde vara självklart att varje polismyndighet, liksom åklagarmyndighet, måste göra prioriteringar i sin verksamhet. Härvidlag föreligger ingen skillnad mellan dessa och andra myndigheter. Men från detta konstaterande till att i lag stadfästa principen att begränsade resurser bör leda till att vissa brott inte skall utredas är emellertid steget långt. De grunder som f. n. finns för åtalsunderlåtelse och rapporttefergift utgår samtliga från brottets bagatellartade beskaffenhet, gärningsmannens förhållanden eller andra sådana omständigheter. Att föra in en myndighets begränsade resurser som ett direkt rekvisit i ett sammanhang som detta har såvitt bekant aldrig tidigare förekommit och ter sig inte rimligt.

Det förtjänar att framhållas att propåer även tidigare framstälts rörande möjligheterna att med begränsade resurser åstadkomma en av riksdagen fastlagd prioritering i myndigheternas handläggning av olika ärenden. I samband med behandlingen av den nya utredningsbalken föreslogs att redan av lagtext eller motiv skulle framgå att vissa ärenden inte skulle behöva bli föremål för handläggning på kronofogdemyndigheterna. Riksdagen var emellertid vid det tillfället enig om att den lagstiftande församlingen inte kan göra den typen av uttalanden. Att nu genom en sådan reglering "bakvägen" avkriminalisera vissa gärningar, eller i övrigt befria myndigheter från skyldighet att handlägga vissa ärenden, kan inte stå i överensstämmelse med viktiga rättspolitiska principer.

För moderata samlingspartiet är det en central fråga att respekten för lagstiftningen upprätthålls. I den mån vissa gärningar från samhällelig synpunkt ter sig mindre angelägna att beivra bör en avkriminalisering ske. Att avreglera och därigenom också kunna avskaffa straffsanktioner bör kunna ske på flera områden och har i skilda sammanhang förordats från moderat sida. Att däremot avkriminalisera genom att underlåta att beivra gärningar som riksdagen har förklarat vara brott är däremot klart olämpligt. Redan tidigare har framhållits att myndigheterna oberoende härav har en allmän skyldighet att göra en prioritering av sina insatser på ett sätt som resp. myndighet finner lämpligt och är beredd att ta ansvaret för.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

att riksdagen beslutar att 23 kap. 4 a § rättegångsbalken, med avvikelse från regeringens förslag, skall ha följande lydelse.

4 a §

Förundersökning får vidare läggas ned om det kan antas att åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av bestämmelserna om åtalsunderlåtelse i 20 kap. eller om särskild åtalsprövning samt förundersökning inte krävs ur allmän synpunkt.

Om förutsättning för att lägga ned en förundersökning enligt första stycket föreligger redan innan en sådan har inletts, får det beslutas att förundersökningen inte skall inledas.

Beslut enligt denna paragraf meddelas av åklagare. Endast riksåklagare får besluta, när det kan antas att åtal inte skulle komma att ske till följd av 20 kap. 7 § första stycket 3.

Stockholm den 12 november 1981

INGER LINDQUIST (m)

ANDERS BJÖRCK (m)

GÖRAN ALLMÉR (m)

MARGARETA GARD (m)

MONA S:T CYR (m)

JOAKIM OLLÉN (m)

OLLE AULIN (m)

ARNE SVENSSON (m)